

Tematikus összeállítás

ABSZOLÚT PEDAGÓGUSOK NYOMÁBAN

IN THE FOOTSTEPS OF ABSOLUTE PEDAGOGUES

VENDÉGSZERKESZTŐK: KISS ENDRE, TRENCSENYI LÁSZLÓ

BEVEZETÉS

INTRODUCTION

Kiss Endre¹, Trencsényi László²

¹DSc, professor emeritus, Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem, Budapest, ny. egyetemi tanár,
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest
dr.endre.kiss@gmail.com

²címzetes egyetemi tanár, Eötvös Loránd Tudományegyetem,
a Magyar Pedagógiai Társaság elnöke, a Kiss Árpád Műhely alapító tagja, pedagógiai kutató
mpt.trencsenyi@gmail.com

Olyan pedagógusok életművét választottuk kutatási tárgynak, amelyek egy meghatározott *kettős kritériumnak* feleltek meg. Az első kritérium, hogy a kiválasztott pedagógus minősített és nyilvános önálló alkotó tevékenységgel rendelkezen. A második kritérium a pedagógiai, tanítási-oktatási teljesítmény kiemelkedő színvonala volt valóságos oktatási helyzetekben, az iskolarendszer keretei között. A teljesítményben testet öltő minőséget kerestük tehát, miközben tisztában voltunk azzal, hogy ez a közös minőség minden szereplő esetében eltérő, a közös tehát kizárólag a különműködésben létezik (abszurd lenne, ha két abszolút pedagógus erősen hasonlítana egymásra). Az „abszolút” terminus nem kitüntető cím vagy rang, hanem leíró jellemzés, amelynek konkrét kritériumai vannak. Meg kellett győződnünk a lehetséges protagonisták kettős teljesítményéről. E meggyőződés megszerzése céljából nem állítottunk fel különleges eljárásokat.

Az abszolút pedagógust különleges viszony fűzi a gyerekhez. Ez igen komplex viszony, amely az érzelmi és az intellektuális közvetítéseken keresztül a történelemhez, a társadalom megjavításához, az utópiához, esetleg a közeledő történelmi katasztrófák elkerülésének egyetlen útjához vagy éppen egy közelmúltbeli világ-égés új módon való elkerüléséhez vezet. A gyereknek ez az értelmezése struk-

turális jelentőségre tesz szert. Éppen ez az a mozzanat, ami valójában igazolja, helyére teszi és racionalizálja az abszolút pedagógus életpálya különlegességét, bizonyos mérvű furcsaságát és különcségét is. A legnagyobb feladat magához vonzza a legnagyobb erőfeszítést.

Az abszolút pedagógiai tevékenység *nem előzetesen létezik egy ideális pedagógián kívüli térben*, hanem magában az oktatási és nevelési folyamatban generálódik, nem egy elméletnek nevezhető komplexum megvalósítása, amely az azt megvalósító gyakorlattól függetlenül is valamiféle reflektált formában önállóan megjeleníthető.

Az abszolút pedagógust mindenképpen jellemzi, köznyelvi kifejezéssel, egy „idealista” vonás. Ahogy fokozatosan kirajzolódtak előttünk a valóságosan létező abszolút pedagógus legfontosabb vonásai, ezt az „idealizmust”, ezt az erkölcsi komponenst ugyancsak komplexnek kell látnunk. Ezt az idealizmust összefoglalóan és ugyancsak az előzőek alapján sajátos *alázat*nak kell látnunk, amely nélkül az abszolút pedagógushoz vezető egzisztenciális döntés, a gyerek kivételes szerepének elismerése, a felelősség és a tudás egészének szeretete elképzelhetetlen lenne. Talán ez az alázat mozgatja azt a cselekvésre sarkalló démont, amelyről az egyik abszolút pedagógus kifejtett formában is beszélt.